

4. Краус Н.М., Краус К.М., Осецький В.Л. Шерингова економіка: інституціональний модус, універсумність і новелізація розвитку підприємництва на віртуальних цифрових платформах. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8786>.

5. Муковіз В.С. Напрями приведення системи бухгалтерського обліку до сучасних потреб. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації*: матеріали ІХ міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 205-ї річниці з часу заснування Львівського торговельно-економічного університету 14–15 травня 2021 р. Львів.

Даценко Г. В.,

д-р екон. наук, доц.,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Покин'ючерда В. В.,

канд. екон. наук, доц.,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Крупельницька І. Г.,

канд. екон. наук, доц.,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПАРАДИГМИ ТА ПАРАЛЕЛІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ І ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

На сьогодні державне регулювання економіки забезпечується за допомогою використання широкого арсеналу механізмів, методів, прийомів та інших інструментів. Одним із ключових важелів управління, зокрема фінансовою системою, є державний фінансовий контроль, який є частиною управління економічними об'єктами та процесами, здійснюючи процес спостереження за об'єктом з метою перевірки його відповідності чинному законодавству, правилам, інструкціям та іншим нормативним актам [1].

Згідно із Міжнародними стандартами, внутрішній аудит дозволяє підприємству досягти поставлених цілей та завдань, що переважає систематизованість та послідовність дій, спрямованих на оцінку та підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю й корпоративного управління [2]. Внутрішній аудит, будучи однією із форм внутрішнього контролю на підприємстві, стимулює працівників здійснювати свою діяльність у відповідності до вимог чинної системи нормативно-правового регулювання, а також розробленої підприємством внутрішньої політики, основних положень, інструкцій та планів

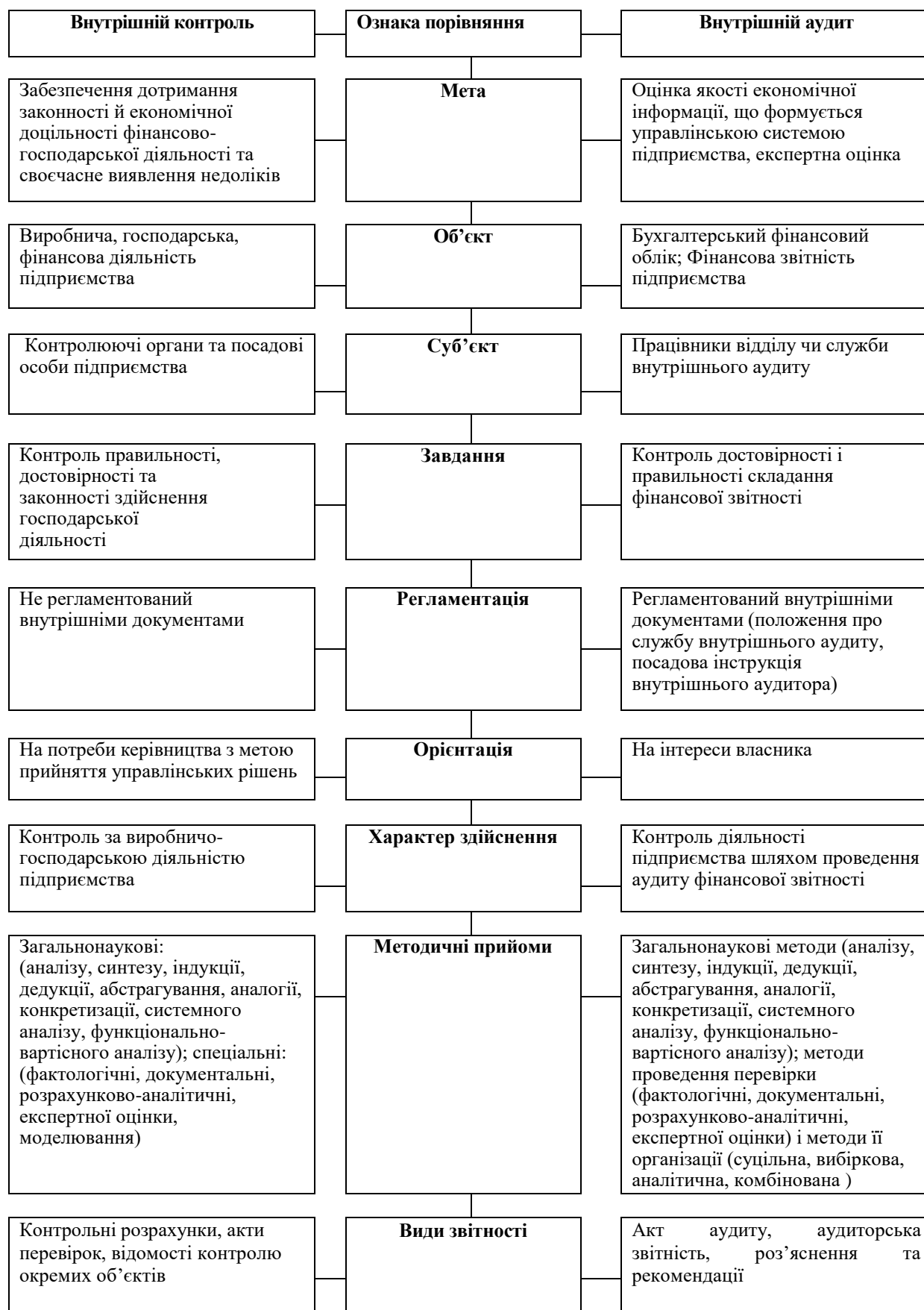
розвитку, що забезпечують ідентифікацію ризиків та розробку заходів щодо їх нейтралізації, з метою недопущення непередбачуваних витрат чи втрати репутації підприємством. Разом із тим, перш ніж здійснювати внутрішній аудит, варто врахувати ту обставину, що заходи, спрямовані на його проведення, є досить витратними, зважаючи на вимоги щодо наявності висококваліфікованого персоналу та якісного матеріально-технічного та програмного забезпечення. Через те, залежно від масштабів підприємства визначається доцільність його здійснення. У випадку, якщо підприємство невелике, то власник самотійно зможе забезпечити реалізацію контрольних дій, а отже, недоцільно здійснювати реалізацію внутрішнього аудиту. У випадку збільшення масштабів діяльності підприємства, вкрай важко здійснювати контроль за фінансово-господарськими процесами, що зумовлює створення служб внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит є однією із складових внутрішнього фінансового контролю на підприємстві, який регламентований внутрішніми його документами і спрямований на надання незалежної та об'єктивної оцінки якості економічної інформації, фінансового стану підприємства, ведення бухгалтерського обліку, дотримання раціонального використання активів, управління ризиками, перевірку якості управлінської діяльності тощо, а також надання роз'яснень і рекомендацій керівництву з метою підвищення ефективності діяльності підприємства, що, в свою чергу, забезпечує стабільність функціонування цілісної системи внутрішнього контролю [3].

При дослідженні ролі внутрішнього контролю на різних стадіях його реалізації, варто зауважити, що орієнтованість внутрішнього контролю, в першу чергу, полягає у формуванні відповідної служби на підприємстві, здатної забезпечити належний моніторинг здійснення всіх господарських операцій і процесів з метою запобігання незаконному, неефективному та недоцільному використанню ресурсів. Разом із тим, проведення внутрішнього аудиту забезпечується на попередній стадії виконання поставленого завдання, у процесі його проходження та після завершення.

Реалізація внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту на всіх етапах господарської діяльності підприємства дасть змогу запобігати зловживанням і своєчасно реагувати на виявлені недоліки з метою недопущення їх у майбутньому.

Опрацювання наукової літератури та періодичних видань, а також основних нормативно-правових та законодавчих актів дозволило виявити основні відмінності між внутрішнім контролем та внутрішнім аудитом (рис. 1). Виходячи із цього, орієнтація внутрішнього контролю здійснюється на потреби керівництва, в той час як внутрішній аудит спрямований на забезпечення інтересів власника. В свою чергу, внутрішній контроль не регламентується внутрішніми документами підприємства.

Рис. 1. Порівняльна характеристика спільних та відмінних рис між внутрішнім контролем і внутрішнім аудитом на підприємстві

Водночас як свідчить зарубіжна практика, для стабільного функціонування та розвитку промислового підприємства використання як зовнішнього, так і внутрішнього аудиту є однаково важливим. Разом із тим, на противагу зовнішньому аудиту, становлення якого в Україні відбувалось протягом тривалого періоду, підвищений інтерес до внутрішнього аудиту виник лише в останнє десятиліття, що і зумовлює його більш поглиблене вивчення в теоретичному аспекті у зв'язку із недостатнім застосуванням на практиці. У зв'язку із цим, зважаючи на актуальність та необхідність застосування контрольних дій за господарськими процесами на промисловому підприємстві, вкрай важливого значення набуває застосування внутрішнього аудиту.

Через те, досить помилково здійснювати уподібнювання внутрішнього аудиту із зовнішнім, адже відмінність зазначених понять полягає не лише у суб'єктах аудиту (зовнішній аудит проводиться незалежними аудитором або аудиторськими фірмами, а внутрішній – працівниками відділів чи служб внутрішнього аудиту підприємства). На відміну від зовнішнього аудиту, який є незалежним, внутрішній – підконтрольний власнику підприємства.

Незалежно від ступеня неупередженості та прозорості внутрішнього аудиту, він не може забезпечити такий рівень незалежності, якого вимагають від зовнішнього аудитора при висловленні ним думки щодо фінансових звітів.

Отже, виходячи із цього, різниця між внутрішнім та зовнішнім аудитом полягає і в користувачах інформації – для власників підприємства та управлінського персоналу, інформація, яку надає служба внутрішнього аудиту, є прийнятною, в той час як зовнішні користувачі (інвестори, кредиторі, державні органи тощо) довіряють лише звітності підприємства, яка засвідчена висновком зовнішнього, тобто незалежного аудитора.

Список використаних джерел

1. Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Коцупатрій М. М. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 424 с.
2. Каменська Т. О., Редько О.Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ. посіб. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 375 с.
3. Внутрішній аудит : навчальний посібник / за ред. Ю. Б. Слободяник. – Суми :ТОВ «ВПІ «Фабрика друку», 2018. 248 с.

4. Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%92_%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82_%D0%92%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF_%2B_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB%D0%B8_1-8.pdf

Задніпровський О. Г.,
канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Київський національний торговельно-економічний університет

ОБЛІКОВА ОЦІНКА ГУДВІЛУ – ІНСТРУМЕНТ ЗАПОБІГАННЯ ФІКТИВІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ

Функціонування постіндустріальної економіки засноване на пріоритетах інтелектуалізації капіталу, виробництві інформації в якості продукції і опосередкуванні всіх її об'єктів: ресурсів, транзакцій, будь-яких відносин між учасниками. Стійкою тенденцією останніх десятиліть є стале збільшення в структурі майна господарюючих суб'єктів частки активів, котрі не мають фізичних носіїв, а опосередковують різноманітні правочини між людьми, в першу чергу – опосередковані фінансові. Однак цей тренд містить в собі і велику загрозу нарощування фіктивного капіталу, не забезпеченого об'єктивно корисними цінностями.

Згідно з дослідженнями Я. Дамгаарда, Т. Елкьяера та Н. Йохансена, присвяченим з'ясуванню рівня фіктивізації світових капіталів, встановлено, що в 2019 р. частка лише прямих іноземних інвестицій в світовій економіці, котрі класифікуються як фіктивні, є не меншою ніж 15 трлн дол., або ж близько 40% їх загального обсягу [1], і це зростання зберіглось в 2020-21 роках з огляду на глобальну кризу, пов'язану з пандемією COVID-19. Ентропія капіталів, опосередкованих позбавленими реальних носіїв активами за умов нехтування принципу консерватизму в обліковій оцінці відображається спотворенням даних фінансових звітів, що є по суті по суті одною з причин виникнення глобальних економічних криз; прикладом такої ситуації є рецесія 2008 р.

Серед об'єктів обліку, відображення яких пов'язане з достатніми складнощами, вагоме місце посідає гудвіл. Він являє один з ключових чинників ціноутворення на ринках капіталу, що інтегрує в собі складові вартостей репутаційного, етичного та інтелектуального